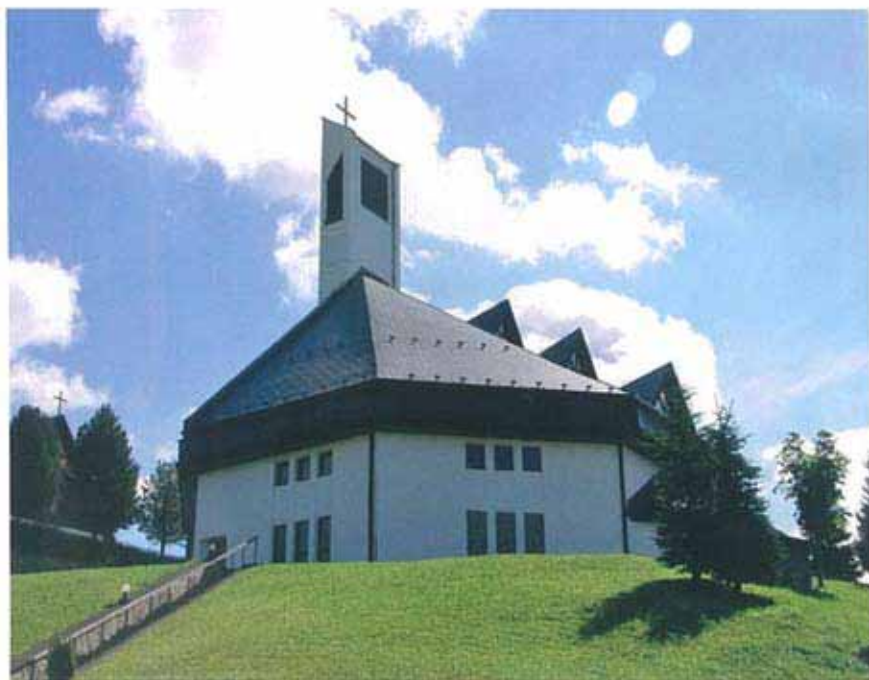

Slávnostná inaugurácia nového píšťalového organa

Farský kostol
Povýšenia svätého Kríža v Sihelnom

12.september 2010

„Ak pôjdeš okolo kostola a začuješ v ňom hrať organ, vojdí dnu a počúvaj. A ak Ti dokonca bude dovolené sadnúť si na organovú lavicu, neváhaj, vyskúšaj šikovnosť svojich prstov a budeš udivený všemocnosťou tejto hudby.“

Róbert Schumann

M. Walcker Mayer

**Michael Walcker- Mayer,
staviteľ organa**

Organ, kráľ hudobných nástrojov, je zaslúžene neodmysliteľnou súčasťou kresťanskej liturgie.

Vďaka nemu sú vnímateľné všetky pravdy našej viery. Organ totiž disponuje širokým registrom a všetkými potrebnými tónmi pre cirkevný rok i pre zvláštne životné situácie. Rozsiahle spektrum jeho zvukov fascinuje ľudstvo už od stredoveku. Dôstojná vznešenosť našej cirkvi, jasavá prýšľacia radosť, nežné tóny flauty v striedaní s rozochvievajúcim burácaním, slávnostná alebo smútočná hudba.

Čím dokonalejší organ, tým lepšie plní svoju službu v liturgii. Žiaden iný nástroj a už vôbec nie elektronické napodobeniny, nemôžu nahradiť organ pri povznášajúcich úlohách cirkvi.

Pre koncept a intonáciu nového mechanického píšťalového organa v rímskokatolíckom Kostole Povýšenia svätého Kríža v Sihelnom museli byť zohľadnené tri podstatné vlastnosti: musí byť podporený spev veriacich, musí byť umožnená sólová hra a musí znieť príjemne v kostolnom priestore. Ja, ako staviteľ organa, som hrdý, že mi tieto úlohy boli zverené. Som presvedčený, že moji spolupracovníci a ja sme túto úlohu splnili čo najlepšie podľa predstáv vážených zákazníkov.

Nie len Sihelné a firmá na výrobu organov Michael Walcker-Mayer sa môže tešiť, ale aj všetci ľudia, ktorí skladajú veľkú nádej do zjednotenia európskych štátov. Tento organ je totiž zhotovený rakúskou firmou (od r.1957) s nemeckou minulosťou (od r. 1780) pre slovenský kostol, zručnými rukami z minimálne štyroch európskych národov (pozri zoznam spolupracovníkov). Týmto sa stal vydareným svedectvom spolupatričnosti európskych kultúr.

Technický popis

Organ má 158 znejúcich hlasov (register) a súčasne jednu extenziu, ako aj dve transmisie (trúbka 8' a oktáva 4') v pedáli, rozdelené na dva manuály a pedál. Zostava registrov sa nazýva dispozícia a je zaznamenaná v tomto liste. Spolu môže znieť 1094 píšťal, pričom najmenšia píšťala má 15 mm, dĺžka najväčšej je 2,8 m.

Tento nástroj je pravý mechanický organ, to znamená, že spojenie (traktúra) od klávesov k píšťalovým ventilom pozostáva z tenkých drevených listov, tzv. abstraktov, ktoré vedú priamo ďalej tlak prstov organistu. Bez ďalšej prekážky môže vzduch cez otvorený ventil vo ventilovej komore prúdiť do píšťal. Na to, aby zaznela želaná farba tónu (principálová, flautová alebo sláčiková), musí byť „vytiahnutý“ správny register. Toto sa udeje taktiež mechanicky, cez ťah registra od hracieho stola k vzdušnici prostredníctvom kovových častí registrovej traktúry. Kožené súčasti ako aj mechy sa nachádzajú v spodnej časti organa.

Nový organ bude vstavaný do novej organovej skrine zhotovenej z dubového dreva. Vyhotovenie organovej skrine bude prispôbené

kostolným ornamentom. Vystavením prospektových píšťal sa podarilo živé, no nie agresívne vyhotovenie. Takto sa pošťastila harmónia medzi kostolným priestorom a organom. V spodnej časti sa nachádzajú píšťaly druhého manuálu. Cez mechanické zatváranie alebo otváranie žalúzií sa mení sila zvuku ako aj charakter hlasov týchto píšťal. Pre zhotovenie organa bolo potrebných 4500 pracovných hodín.

Intonácia

Zvukové prispôsobenie organových píšťal pre určitý priestor sa nazýva intonácia. Každá jedna píšťala musí byť podľa farby tónu a sily zvuku prispôbena, aby zaznela v danom priestore jasno a naplno. Samozrejme musí byť aj každý register (súbor píšťal rovnakej farby, tónu, menzúry a formy) vyrovnaný v sebe samom vo farbe a sile tónu a zároveň byť vo správnom vzťahu k ostatným registrom. Spolu s intonáciou ovplyvňuje

dispozícia (výber registra), menzúra (vzťah medzi priemerom a dĺžkou píšťaly) a priestorová akustika farbu zvuku organa. Podľa štýlov sa rozlišuje viacero druhov intonácie: baroková, romantická a neobaroková. Nový organ bude vybavený takou dispozíciou, že sa na ňom budú môcť hrať tak barokové, ako aj romantické skladby. Spolu sa tak ukáže čistý zvuk z očarujúcich, ale aj silných principálov, mäkkých flaut a mnohých farebných alikvót (register najvyšších tónov). S dvoma jazykovými registrami (Oboe 8'

a Trúbka 8' HW a PED) nachádzajúcimi sa v organe bol dosiahnutý majestátny a slávnostný zvuk organa.

Tiež pri veľkolepej menzúre píšťal registra Subbas 16' môže organista registrovať temnejší masívnejší zvuk. Hlas neobarokového organa je chladný a ostrý, bez akejkoľvek dobromyseľnosti. Tento spôsob intonácie sa používal v strede 20. storočia a dnes sa už nepoužíva.

Vyslovenie vďaky

Plány pre nový píšťalový organ zabrali veľa času. Všetkým, ktorí pri tom spolupracovali, srdečne ďakujem. Za spoluprácu na dispozícii ďakujem pánovi Mgr. art. Stanislavovi Šurinovi z Trnavy. Úctivá vďaka náleží pánu starostovi Jozefovi Gabrielovi, ako aj pánovi farárovi Ľubošovi Šípošovi, ktorí sa vo všetkých ohľadoch plne zasadili za to, aby tento projekt vôbec mohol vzniknúť. Ďakujem aj všetkým spolupracovníkom a pomocníkom, ktorí pomáhali pri práci a montáži organa. Obzvlášť by som chcel vyzdvihnúť prácu pánov Františka Sivoňa a Miroslava Gužiňáka, ktorí organovú skriňu láskyplne zhotovili a zmontovali podľa môjho plánu. Srdečná vďaka patrí všetkým mojim spolupracovníkom, najmä staviteľovi organa Wilhelmovi Reichholdovi, ktorý previedol intonáciu. Ďakujem všetkým, ktorí svojimi darmi umožnili stavbu organa.

Kiežby nový organ sprevádzal ľudí vašej farnosti v jasote a radosť, v smútku a v žiali a rečou svojich mnohých hlasov ohlasoval slávu Boha vo všetkých oblastiach života.

Na zhotovení organa sa podieľali:

Vedúci výroby/ Plánovanie: Michael Walcker- Mayer (A)

Kovové píšťaly: Michael Kenis (CZ)

Drevené píšťaly: Harald Erben (A)

Jazykové píšťaly: Fa. Giesecke (D)

Vzdušnice: Christian Meier (D)

Vzduchovody: Philipp Reiter (A)

Traktúra hry a registra: Michael Walcker- Mayer (A),
Werner Baumgartner (D)

Hrací stôl: Werner Baumgartner (D)

Manubrie: Michael Walcker- Mayer (A)

Organová skriňa: František Sivoň, Miroslav Gužiňák (SK)

Výstavba organa: Michael Walcker- Mayer (A), Philipp Reiter (A),
František Sivoň (SK), Miroslav Gužiňák (SK) a pomocníci z obce

Intonácia: W. Reichhold (A), Michael Walcker- Mayer (A)

Elektroinštalácia: Vladislav Kornhauser, Vladislav Kornhauser ml.
(SK)

DISPOSITION

mit 14 (15) Registern, 1 Vorabzug, 2 Transmissionen

I. MANUAL HAUPTWERK C – a³ = 58 Töne

1	Principal	8'	58	75%	Prospekt
2	Flauta	8'	58	Holz	
3	Octava	4'	58	75%	
4	Flauta	4'	58	60%	
5	Quinte	2 2/3'	58	75%	
6	Mixtur	2' 5fach	290	75%	
	Octava	2'			Vorabzug aus Nr 6
7	Trompete	8'	58	75%	

II. MANUAL SCHWELLWERK C – a³ = 58 Töne

8	Copula	8'	58	Eiche/60%	
9	Viola	8'	46	75%	C-H aus Nr. 8
10	Hohlflöte	4'	58	40%	
11	Sesquialtera	2 2/3' 2fach	116	75%	
12	Octava	2'	58	75%	
13	Oboe	8'			Platz vorgesehen
	Tremolo				

PEDAL C – f¹ = 30 Töne

14	Subbas	16'	30	Fichte	Gedeckt
15	Octavbas	8'	30	Fichte	
16	Octava	4'			mech. TR. aus Nr.3
17	Basstrompete	8'			mech. TR. aus Nr.7

Koppeln: HW/PED (I/P), SW/PED (II/P), SW/HW (II/I)

Mechanische Spiel- und Registertraktur

Schleifladen

Spielschrank

Ked' sa sny stávajú skutočnosťou

Všetci ľudia majú svoje túžby. A je dobré, keď sa ich snažíme aj dosiahnuť. Veľkou túžbou ľudí z našej farnosti bolo mať svoj vlastný kostol. Túto túžbu sa napokon podarilo dosiahnuť. Bola to nezabudnuteľná, dlho očakávaná chvíľa, keď otec biskup Andrej Imrich 10. septembra 1994 slávnostne posvätil nový kostol.

Ďalšou veľkou túžbou bolo mať svoju vlastnú farnosť, a teda aj vlastného kňaza. Aj táto túžba sa napokon stala skutočnosťou. K 1. júlu 1997 vznikla v Spišskej diecéze nová farnosť Sihelné a prvým správcom farnosti sa stal vdp. Martin Koleják. Teda aj druhá veľká túžba sa napokon naplnila.

Tretím veľkým snom sihelských farníkov bolo, aby vo Farskom kostole Povýšenia svätého Kríža bol raz umiestnený aj kráľovský hudobný nástroj – píšťalový organ. Aj keď to bol veľmi tvrdý oriešok a finančne veľmi náročný projekt, nezľakli sme sa ani ťažkostí, ani nástrah, ktoré na nás čakali. Aj v tomto prípade sa však potvrdilo, že pre toho, kto verí, nič nie je nemožné. Na spoluprácu pre výberové konanie nám bol odporučený Mgr. art. Stanislav Šurin, ktorý je odborník v danej oblasti. Na základe ponúk sme sa rozhodli pre rakúsku organovú dielňu M. Walcker Mayer, ktorá má v danom odbore dlhoročné skúsenosti.

Po niekoľkomesačnej príprave sa vec rozbehla správnym smerom a začiatkom januára 2009 bola podpísaná zmluva. Prešli necelé dva roky a v našom kostole už stojí nový píšťalový organ.

S Božou pomocou a prispením nás všetkých sa nám podarilo zrealizovať niečo, čo sa stalo nie len pevnou súčasťou nášho kostola, ale aj skvostom a ozdobou celej našej farnosti. Podarilo sa nám veľké dielo, ktoré bude slúžiť k povzneseniu každodennej liturgie a jeho tóny budú sprevádzať spev veriacich a hlavne chváliť Nebeského Otca.

Nech znie úprimná vďaka Nebeskému Otcovi, ako aj všetkým, ktorí akokoľvek pomohli, aby sa aj v našom kostole rozozvučal zvuk tohto kráľovského hudobného nástroja.

Mgr. Ľuboš Šípoš, správca farnosti

Mgr. art. Stanislav Šurin

Píšťalový organ je najstarší hudobný nástroj kresťanskej hudobnej kultúry. Dokumenty II. Vatikánskeho koncilu ho definujú nasledovne: „Cirkev si veľmi ctí píšťalový organ ako tradičný hudobný nástroj, ktorého zvuk vie dodať cirkevným obradom neobyčajný lesk a mohutne povznášať myseľ k Bohu a nebeským výšinám.“

Nakoľko organ bol vždy nositeľom duchovna, patril k fenoménom, ktoré neboli v totalitných režimoch obľúbené. Napriek tomu sa však veriaci na Slovensku obetavo vyzbierali na mnohé nástroje vo svojich chrámoch. Staviteľstvo organov v období totality však nebolo schopné držať trend so svetovým vývojom, a preto mnohé z týchto nástrojov sú mnohokrát priemernej kvality. V dnešnej sekularizovanej dobe sa zasa stráca zmysel pre skutočné hodnoty. Z našich kostolov prišlo k odstráneniu niekedy aj hodnotných historických organov, ktoré nahradili digitálnymi inštrumentmi. Takéto situácie sa stávajú nielen v menších obciach, ale aj v mestách.

Kostol v Sihelnom vznikol pred pár rokmi spoločným pričinením miestnych veriacich. Obecný a farský úrad tu príkladne spolupracujú a jedným z výsledkov ich spolupráce je vkusná a estetická moderná sakrálna stavba. Momentálne sa tu pre hudobné účely využíva digitálny organ. Túžbou veriacich však je, aby mali vo svojom chráme kvalitný klasický píšťalový organ, ktorý by bol, tak ako oltár, či iné dôležité artefakty kostola, umeleckým dielom. Farský a obecný úrad oslovili viaceré organárske firmy a pán farár, pán starosta s niektorými veriacimi podnikli prehliadku odporúčaných organov s cieľom užšieho výberu potencionálneho staviteľa.

Nový organ v Sihelnom bude organom vytvoreným na báze klasického organárstva, teda píšťalový organ so zásuvkovými vzdušnicami a mechanickou traktúrou. Pri správnom používaní a údržbe môže takýto nástroj slúžiť stáročia, pričom jeho hodnota (na rozdiel od elektronických hudobných nástrojov) nebude klesať, ale stúpať, pretože pôjde o umelecké dielo vytvorené konkrétne pre daný priestor. Organ bude okrem svojej koncilovej funkcie formovať estetické myslenie návštevníkov chrámu. Bude veľkým kultúrnym prínosom nielen pre obec samotnú, ale aj širší región. Bude vzorom a symbolom pre budúce generácie. Ako chrám, tak aj organ budú v budúcnosti ďalšie generácie vnímať ako dôležitý artefakt kultúrneho dedičstva obce, v ktorej žijú. Ako kultúrne dedičstvo, o ktoré sa pričínili ich predkovia.

Všetkým, ktorí veriacim v Sihelnom môžu akokoľvek v ich snahe o nový píšťalový organ pomôcť, tento projekt vrele odporúčam!

Bc. Jana Vonšáková, organistka

V súvislosti s organom sa vynára myšlienka od Róberta Schumanna, skladateľa: „Ak pôjdeš okolo kostola a začuješ v ňom hrať organ, vojdeš dnu a počúvaj. A ak Ti dokonca bude dovolené sadnúť si na organovú lavicu, neváhaj, vyskúšaj šikovnosť svojich prstov a budeš udivený všemocnosťou tejto hudby.“ Hudobný nástroj, ktorý si píše vlastnú históriu už od antiky. Jeho dvetisícročné formovanie bolo poznačené mnohými problémami, ktoré súviseli s jeho zakazovaním ba dokonca ničením. Pohnuté osudy mali nielen organy vo svete, ale aj organy na Slovensku. Organárstvo sa stretlo s najväčším nepochopením za čias totality, kedy zanikli mnohé organárske dielne a funkcia organistu bola zakázaná. Napriek jeho komplikovanej stavbe a nepriaznivým okolnostiam je jeho cesta históriou slávna a úrodná, o čom svedčí množstvo krásnej hudby. Každý organ je umeleckým dielom, ktoré sa vyznačuje jedinečnosťou a neopakovateľnosťou. Píšťalový organ je považovaný za najstarší kostolný nástroj. Jeho skvostný zvuk znejúci z množstva píšťal psychicky podnecuje ľudí nielen k spevu, ale aj k rozjímaniu. Najvyššou formou oslavy Nebeského Otca, akú Mu môže človek preukázať, je slávenie sv. omše. V našej dedine dlhé roky chýbal kostol. Veriaci chodili do susedných farností. Keď sme pred 16 rokmi spoločným úsilím postavili Boží chrám, túžbou väčšiny veriacich bolo vybaviť kostol píšťalovým organom, aby tak duchovný zážitok zo slávania svätých omší bol čo najsilnejší. Dnes, vďaka Božej milosti, je tu pre nás a pre ďalšie generácie na oslavu Boha.

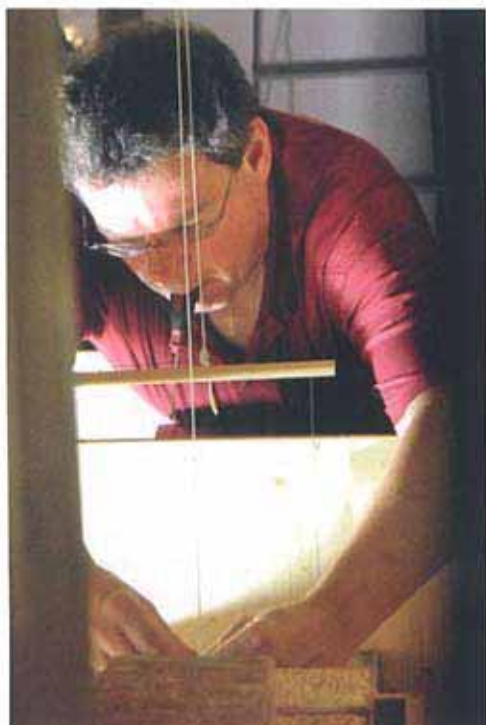

Mgr. Jozef Gabriel, starosta obce

Drahí rodáci,
pred šesťnástimi rokmi sme
posvätili v našej obci nádherný
kostol zasvätený Povýšeniu
svätého Križa. O tri roky na to
sme sa stali farnosťou. Právom
sme boli hrdí na tieto diela. Po

dokončení výzdoby kostola nám chýbal hudobný nástroj, ktorý by spĺňal požiadavky kresťanskej liturgie. Starý elektrofonický organ spĺňal len sčasti požiadavku na liturgickú hudbu, ale zároveň začal strácať svoju funkčnosť. Už pár rokov vrela myšlienka mnohých veriacich postaviť takýto hudobný nástroj, pretože organ je druhým najdôležitejším miestom kostola, odkiaľ znie hudba a spev na oslavu Boha. Bývalý pán farár Martin Koleják rozmyšľal nad takýmto nástrojom a robil prvé kroky. No neskôr bol preložený do inej farnosti. Po príchode nového pána farára Ľuboša Šípoša sa pokračovalo v tejto myšlienke a pred dvoma rokmi sa realizoval prieskum medzi veriacimi ohľadom tohto diela, ale aj finančnej podpory a ohlas bol veľmi pozitívny. Hneď na to sa začal za pomoci farskej rady výber dodávateľa diela. Koordinátorom pri výbere dodávateľa a celej realizácie stavby sa stal pán Mgr. art. Stanislav Šurin, známy organista na Slovensku, ale známy aj za hranicami Slovenska a pedagóg organovej hudby na Katolíckej univerzite v Ružomberku. Po obhliadke mnohých organov na Slovensku, ale aj za hranicami, a po dôslednom zvážení dodávateľom diela sa stala organárska firma M. Walcker-Mayer z Rakúska, s ktorou bola podpísaná zmluva. Dnes toto nádherné dielo stojí a je architektonicky zladené s interiérom nášho kostola.

Chceme, aby organ plnil svoju úlohu a sprevádzal veriacich pri svätých omšiach, doprevádzal chrámový zbor, ale aby znel aj pri duchovných a organových koncertoch. Nech jeho hudba obohacuje našu myseľ aj naše srdcia radosťou. Je to nádherný pocit, že v tak zložitej dobe sme sa zjednotili a dokázali sme vytvoriť tak nádherné, Bohu milé dielo. Všetkým veľké Pán Boh zaplatí!

Vydal: Rímskokatolícka cirkev, farnosť Sihelné v spolupráci
s Obecným úradom v Sihelnom

Tlač: Tlačiareň Kubík, Námestovo

Jazyková úprava: Mgr. Anna Romaňáková

Preklad z nemčiny: Mgr. Soňa Pindjaková